

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo@lvm.fi
tomi.lindholm@lvm.fi
LVM/1024/03/2015

15.9.2016

LAUSUNTO

Viite: Arviomuistio postilain uudistamisesta 5.7.2016.

Liikenne- ja viestintäministeriön postilain uudistamisen arviomuistion esille tuomat ratkaisumallit Suomen Suoramainonta Oy:n (SSM) näkökulmasta

Kiitämme ministeriötä varsin monipuolisesta postilain uudistamiseen tähtävästä arvioinnista ja sen ehdotuksista postilain muuttamiseksi. Haluamme tuoda esille jo aiemmin tärkeimmiksi kokiamme muutostarpeita postilain uudistamiseksi ja terveen kilpailun mahdollistamiseksi Suomessa tulevina vuosina sekä tuoda esille arviomuistion osalta eräitä asioita lausunnossamme. SSM on huolissaan arviomuistion yleissävystä, joka näkemyksemme mukaan keskittyy hieman enemmän nykyisen yleispalveluvelvoitteen (YPV) haltijan Posti Oyj:n toiminnan turvaamiseen sen sijaan, että keskittyttäisiin postimarkkinoiden kilpailun edellytysten turvaamiseen ja parantamiseen. Arviomuistiossa on toki myös mukana hyviä ja kannatettavia kilpailua tukevia ehdotuksia.

Yhteenvedo SSM:n lausunnosta

1. Viisi (5) päiväinen jakelu- ja keräysvelvoite tulee säilyttää. Jakelun aikarajoitteita tulee avartaa, jotta postia voidaan jakaa esimerkiksi lehtien aamujakelun yhteydessä tai kaupunkilehtien ja mainospostin yhteydessä illalla.
2. Yleispalvelun rahoitusta koskeva kohta Postilaista tulee poistaa ja korvata YPV:n (jatkossa lyhenteellä tarkoitetaan yleispalveluvelvoitteen haltijaa yleisellä tasolla) haltijan mahdollisuudella kilpailuttaa sille mahdollisesti tappiollisten alueiden jakelu (last mile delivery) valvovan viranomaisen antaman ohjeistuksen mukaisesti. Kilpailutusta tulee ehdottomasti ohjata ja valvoa. Vaihtoehtoisesti kilpailutuksen voi hoitaa myös viranomainen.
3. Postinumerojärjestelmän ylläpito ja kehittäminen tulee siirtää pois YPV haltijalta viranomaiselle. Lisäksi postinumerojärjestelmän tulee olla avoin paikkatietoon perustuva aineisto kaikille sitä liiketoiminnassaan tarvitseville, ei pelkästään postitoimintaa harjoittaville operaattoreille.
4. Osoiterekisterin tiedot tulee avata huoneistokohtaisten osoitetietojen osalta kaikille operaattoreille, ei pelkästään postitoimintaa harjoittaville operaattoreille. Osoiterekisterin tulee sisältää myös osoitteiden paikkatiedot sillä tarkkuudella kuin ne ovat YPV operaattorilla käytettävissä.
5. Osoitteenmuutos- ja jakelunkeskeytyspalvelun tulee olla saatavilla kuluttajille yhden luukun periaatteella. Lisäksi muille postioperaattoreille tulee varmistaa esteetön pääsy tähän tietoon.
6. Viestintäviraston velvollisuuksia ja toimivaltuuksia tulee lisätä, jotta Postilain noudattamista ja YPV operaattorin kustannusten todellista valvontaa olisi mahdollista suorittaa. Vain vahva viranomainen mahdollistaa sekä yleispalvelun että kilpailun tasapuolisesti kaikille.

SSM:n näkemys arviomuistion kohdista tarkemmin eriteltyinä ohessa.

3.1. Yleispalveluvelvoitteen modernisointi

3.1.4. Ehdotus 1. Jakelu- ja keräysvelvoitteen rajoittaminen kolmeen arkipäivään viikossa.

SSM:n näkemyksen mukaan jakelu- ja keräyspäivien rajoittaminen johtaa haja-asutusalueilla asuvien kuluttajien kohtuuttomaan eriarvostamiseen suhteessa kaupunkiväestöön. Jakelu- ja keräyspäivien vähentäminen myös edistää haja-asutusalueilla asuvien palveluiden heikkenemistä entisestään. Kaupunkialueilla on syytä olettaa, että YPV-operaattori tulee kohtaamaan kilpailua ja pyrkii vastaamaan kilpailuun ylläpitämällä tarvittavaa jakelu- ja keräyspäivien määrää. Laskevakin kokonaisvolyymitaso tulee olemaan riittävä viisipäiväiselle jakelulle ja keräilylle, kun huomioidaan tiheästi asuttujen kaupunkialueiden huomattavasti alhaisempi jakelun ja keräilyn kustannustaso.

Sanomalehtien kustantajat joutuvat myös hankalaan asemaan suhteessa lukijoihinsa ja ilmoittajiin, mikäli lainsäädännöllä heikennetään oleellisesti niiden käytettävissä olevia jakelupäiviä YPV operaattorin päiväkanossa. Muutos nostaisi jakelukustannuksen niin korkeaksi, että kuluttajalla ei ole varaa tilata haluamaansa lehteä kotiin toimitettuna.

Sähköiset palvelut eivät riittävästi pysty korvaamaan kuluttajan haluamaa palvelua. Sähköisten palveluiden osalta on myös huomioitava, että kirjesalaisuus väistämättä tulee kärsimään skannaustoimenpiteiden myötä.

3.1.4. Ehdotus 2. Jakelu- ja keräysvelvoitetta ei muuteta

SSM kannattaa nykyisen velvoitteen ylläpitämistä postilaissa. YPV operaattorin taakkaa voidaan kuitenkin keventää huomattavasti antamalla sille mahdollisuus kilpailuttaa kannattamaton "last mile" jakelu ja keräily paikallisilla operaattoreilla määrävällein. Tästä hyötyisivät niin YPV operaattori, kuluttajat, kustantajat kuin paikalliset jakeluyhtiötkin. Suurin hyöty kaikille saadaan haja-asutusalueilla. Jakelun ajankohtaa ei tulisi myöskään rajata vaan se voisi tapahtua niin aamujakelussa kuin päivällä tai iltapäivän/illan jakelussa. YPV operaattori voisi kilpailuttaa

alueellisesti tai vain ne päivät, jotka ovat sen tuotannossa hiljaisimmat ja ostaa siten palvelu sieltä missä kyseisinä päivinä on muutakin tuotantoa. Ympäristön kannalta ratkaisu on myös kannatettava sen vähentäessä päästöjä turhan päällekkäisen jakelun vähentyessä.

Kilpailun kannalta tämä ehdotus on myös toimiva, koska paikallinen kilpailutus yhdistää tavaravirtoja, kotiovelle vietäviä olemassa olevia ja uusia palveluita sekä alentaa yksikkökustannuksia.

3.2. Yleispalvelun rahoitus

3.2.2. Ministeriön arvion mukaan nykyistä rahoitusmallia ei tulisi muuttaa. SSM esittää kuitenkin, että nykyisestä rahoitusmallista luovutaan. YPV operaattori tulee olemaan kilpailukykyinen kaupunki- ja taajama-alueilla jatkossakin johtuen lähinnä merkittävästi alhaisemmista jakelu- ja keräilykustannuksista sekä selvästi paremmasta kokonaisvolyymistä kuin haja-asutusalueilla. Mikäli kustannusvaikutukseltaan tappiollisilla alueilla (varsinkin haja-asutusalueet) jakelu- ja keräilyn kilpailutus mahdollistetaan viranomaisen toimesta, kuten SSM aiemmin esittää, on YPV operaattorilla mahdollisuus hoitaa haja-asutusalueiden tuotanto yhdessä paikallisten operaattoreiden jakelu- ja logististen volyymien kanssa kustannustehokkaasti ja laadukkaasti. Kuluttajalle koituu järjestelystä myös selvää etua, kun useammat jakelukanavat yhdistyvät joustavasti ja kustannustehokkaasti.

Mikäli nykyinen rahoitusmalli säilytetään niin mikään tai kukaan ei voi estää YPV operaattoria siirtämästä ylisuuria ja perusteettomia tuotantokustannuksiaan muiden postioperaattoreiden ja veronmaksajien maksettavaksi. Tämä myös merkittävästi heikentäisi muiden postioperaattoreiden kilpailuasetelmaa kaupunki- ja taajamajakelussa sekä pahimmillaan tappaisi kilpailun edellytykset. Nykyinen rahoitusmalli on ollut selvä kilpailun este ja se tulisi siksi korvata toisella mallilla.

3.3. Kirjeiden kulkunopeus

3.3.2. SSM yhtyy ministeriön arvioon kulkunopeuteen liittyvien lievennysten tarpeellisuudesta. Tämä ei silti saa perustua tavoitteeseen vähentää jakelu- ja keräilypäiviä. Kulkunopeuden keventäminen auttaa myös oleellisesti YPV operaattoria kilpailuttamaan sille kannattamattomia alueita paikallisilla operaattoreilla.

3.4. Toimipaikkaverkkoa koskevat säännökset

3.4.2. SSM yhtyy ministeriön näkemykseen

4.1. Postinumero- ja osoiterekisterijärjestelmä

4.1.2. SSM ehdottaa, että postinumerojärjestelmän ylläpito eriytetään YPV operaattorilta ja siirretään viranomaisen esim. viestintäviraston vastuulle. YPV operaattorilla on ilman tätä siirtoa merkittävä keino estää paikallisen kilpailun syntymistä postinumerorajojen hallinnan avulla. Tästä toiminnasta kärsii niin kustantajat, logistiikkayhtiöt, pakettioperaattorit kuin muutkin jakelijat.

Lisäksi SSM ehdottaa, että postinumerojärjestelmää ylläpidetään paikkatietoaineistona, joka mahdollistaa sen olennaisesti helpomman hyödyntämisen myös muilla toimialoilla logistiikan suunnittelussa. SSM hallinnoi omissa järjestelmässään kaksinkertaista määrää jakelun kantopiirejä paikkatietomuodossa suhteessa postinumerojärjestelmään, joten estettä ei ainakaan voi olla ylläpitämiseen liittyvistä haasteista, saati kustannuksista.

Ehdotus on linjassa julkisesti tuotettujen aineistojen avaamispyrkimysten sekä hallitusohjelman digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristöön liittyvien kirjausten kanssa.

4.1.3. Osoiterekisterin huoneistokohtaisen tiedon luovuttaminen maksimissaan irrotuskuluihin on ehdottoman tärkeä askel kilpailun syntymiselle. SSM kannattaa tätä ministeriön näkemystä. SSM haluaa korostaa rekisterin tarkkojen paikkatietojen tärkeyttä, koska ne ovat avain jakelun logistiseen suunnitteluun ja tehokkaaseen kustannusten hallintaan. Osoiterekisteri on teknisesti täysin mahdollista irrottaa esimerkiksi Väestörekisterikeskuksen rekisteristä siten, että henkilötiedot eivät vaaranna millään tavoin. Osoite on stabiili, mutta asukas voi vaihtua tiheäänkin, ja siksi ei ole tarkoituksenmukaista pitää näitä kahta tietoa pakosta toisiinsa kytkettyinä.

Ehdotus on linjassa julkisesti tuotettujen aineistojen avaamispyrkimysten sekä hallitusohjelman digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristöön liittyvien kirjausten kanssa.

4.2. Osoitteenmuutos- ja jakelunkeskeytyspalvelu

4.2.2. SSM ehdottaa Osoitteenmuutos- ja jakelunkeskeytyspalvelu avaamista, jotta varsinaisessa postitoiminnassakin kilpailijat ovat samanarvoisessa asemassa suhteessa YPV operaattoriin. Kaupallisin ehdoin toteutettu malli ei ole kilpailua tukeva, koska YPV operaattori voi hinnoitella palvelun sellaiseksi kuin haluaa, ja siten heikentää muiden operaattoreiden kilpailuedellytyksiä. SSM tukee mallia, jossa YPV operaattori ylläpitää rekisteriä ja luovuttaa tiedot rajapinnan kautta muille operaattoreille enintään irrotuskuluihin. Kuluttajan kannalta on oleellista, että muutosilmoituksen voi tehdä yhden luukun periaatteella kuten se nykyäänkin toimii.

Ehdotus on linjassa julkisesti tuotettujen aineistojen avaamispyrkimysten sekä hallitusohjelman digitaalisen liiketoiminnan kasvuypäristöön liittyvien kirjausten kanssa.

4.3. Lokerikkojakelu

4.3.2. SSM kannattaa kiinteistöjen oikeutta päättää lokerikkojakelusta itsenäisesti. Kaikissa olosuhteissa tulisi asunto-osakeyhtiöt velvoittaa varmistamaan jakeluoperaattoreille esteetön pääsy lokerikoille, jotta asukkaiden tasavertainen kohtelu varmistetaan.

4.4. Postiverkkoon pääsy

4.4.2. SSM esittää, että postiverkkoon tulisi sallia rajoitettu pääsy varsinkin haja-asutusalueilla. Pääsy verkkoon tapahtuisi tuotantoketjun jakeluosassa, jonka edellytys on, että toinen operaattori on tehnyt lajittelun YPV operaattorin ohjeistuksen mukaisesti, esimerkiksi jakelun lähtöpaikkakohtaisesti. Toinen operaattori voisi vastata myös tuotteiden toimittamisesta jakelun lähtöpaikkaan. Hinnoittelun tulisi olla kustannusvastaavaa. Lajittelu on mahdollista tehdä aina YPV operaattorin kantopiirien tasolle, kuten tämän hetkinen YPV operaattori Posti on suunnitellut tekevänsä sen verkkoon alkupisteessä tulevalle volyyymille. Nämä eri lähteistä tulevat volyyymit yhdistyisivät vasta jakelun lähtöpaikassa, jolloin ei ole tarvetta toteuttaa erillistä lajittelua YPV operaattorin toimesta. Tässä tapauksessa säästettäisiin huomattavasti alkuvaiheen kustannuksia. Varsinaisen jakelun kokonaiskustannuksia järjestely hieman nostaa mutta yksikkökustannukset kuitenkin laskisivat volyyymivirtojen yhdistyessä.

Kyseistä järjestelyä käytetään jo osassa nykyisen YPV operaattorin tarjoamista palveluista, sillä poikkeuksella, että palvelusta joutuu maksamaan täyden hinnan, vaikka todellisia kustannussäästöjä syntyy ja tuotantoa ohitetaan asiakkaan toteuttaman lajittelun avulla.

5.3. Viestintäviraston tehtävät ja toimivaltuudet

5.3.1. SSM ei kannata Postin esittämää ehdotusta budjettirahoituksesta koska se siirtää YPV operaattorin tehotomasta toiminnasta koituvia kustannuksia veronmaksajien ja muiden operaattoreiden kannettavaksi.

5.3.2. SSM ehdottaa Viestintäviraston roolin ja toimivaltuuksien selvää kasvattamista. Nykyisellään toimivalta ulottuu vain YPV tuotteisiin, mutta ei anna valtuuksia arvioida YPV operaattorin veloitteiden mukaisen infran kustannusten allokointia muiden tuotteiden osalta. Vaarana on, että YPV operaattori pyrkii kompensoimaan muiden tuotteidensa kustannuksia enenemässä määrin YPV infran kautta, ja siten varmistamaan oman kilpailukykyensä veronmaksajien varoin.

Postinumerojärjestelmän ylläpito ja kehittäminen tulee siirtää Viestintävirastolle. Toinen vaihtoehto on yhteisen toimielimen luominen (Ruotsin malli, postinumeroneuvosto), jossa alan toimijat ja Viestintävirasto yhdessä ylläpitävät, kehittävät ja kustantavat järjestelmän. Tämä takaisi järjestelmän tasapuolisuuden ja estäisi sen käyttämisen kilpailun laittomaan rajoittamiseen.

YPV operaattorin kustannuksiltaan kannattamattomien alueiden jakelun kilpailuttaminen muilla operaattoreilla on siirrettävä Viestintäviraston tehtäväksi tai vähintäänkin sen määriteltäväksi, ohjeistettavaksi ja valvottavaksi.

Annan lisätietoja SSM:n ehdotuksista ja mielipiteistä mielelläni.

Suomen Suoramainonta Oy

Jyrki Nygård

hankintajohtaja

jyrki.nygard@suoramainonta.fi